

Tilburg University

Review of the book *Syntactische variatie in het algemeen Nederlands* van Heerlen, L. Cornips, 1994, 9074698077

van der Heijden, E.M.R.

Published in:
Leuvense bijdragen

Publication date:
1995

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

van der Heijden, E. M. R. (1995). Review of the book *Syntactische variatie in het algemeen Nederlands* van Heerlen, L. Cornips, 1994, 9074698077. *Leuvense bijdragen*, 84(1), 133-142.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Leonie CORNIPS, Syntactische variatie in het Algemeen Nederlands van Heerlen. Studies in Language and Language Use 6. Diss. Univ. v. Amsterdam, 1994. Promotor: Prof. dr. P.C. Muysken; Co-promotor: dr. J.P.A. Stroop.

In juni vorig jaar promoveerde L. Cornips aan de Universiteit van Amsterdam op een onderzoek naar syntactische variatie in de variëteit van het Algemeen Nederlands die in Heerlen gesproken wordt (het *Heerlens Algemeen Nederlands*). Cornips onderzocht de sociale spreiding van deze syntactische variatie en hoopte daarmee een antwoord te kunnen geven op twee vragen. De eerste onderzoeksvraag was of de syntactische variatie in het HAN in ontwikkeling of stabiel is. Haar hypothese luidde dat de dialectconstructies in het HAN het meest door oudere sprekers, door de groep sprekers met een dialectachtergrond en door de groep sprekers met een laag opleidingsniveau zouden worden gerealiseerd. Zou deze hypothese bevestigd worden, dan zou dat een aanwijzing kunnen zijn voor een taalverandering van het Heerlens dialect (HD) via het HAN naar het AN.

Het aantonen van een sociale spreiding van de syntactische variatie moest ook een antwoord geven op de vraag of Cornips' theoretische analyse van die syntactische variatie de juiste is. In de hoofdstukken 5 tot en met 8 zet zij een analyse uiteen die de syntactische variatie binnen het HAN en die tussen het HAN en het AN karakteriseert als een *parametrische* variatie. Volgens Cornips zijn er twee parameters werkzaam die door hun taalspecifieke invulling (+/- waarde) tot syntactische verschillen leiden. Haar hypothese hierover was dat een afwijkende sociale spreiding van de varianten haar analyse van die varianten als parametrische variatie zou ondersteunen. De werking van die parameters zou echter een rechtvaardiging missen als de varianten een gelijke sociale spreiding zouden blijken te vertonen.

Cornips' tweeledige onderzoek is uitzonderlijk in de taalwetenschap. Onderzoeken die een link leggen tussen twee vakgebieden zijn immers niet frequent. Door een theoretische analyse sociolinguïstisch te motiveren combineert zij sociolinguïstiek met theoretische linguïstiek. Ten grondslag aan die combinatie ligt Chomsky's opvatting over taalvariatie. Chomsky neemt een Universele Grammatica aan voor alle talen. Deze Universele Grammatica bevat naast universele regels, ook een aantal nog in te vullen opties, de zogenaamde *parameters*. De taalspecifieke invullingen van die opties veroorzaken verschillen tussen talen en taalvariëteiten. Een afwijkende sociale spreiding van syntactische varianten wijst er op dat de varianten tot verschillende taalvariëteiten behoren. Door een correspondentie aan te tonen tussen die syntactische variatie en de sociale spreiding ervan, wordt volgens Cornips de analyse van de syntactische variatie binnen het HAN en tussen HAN en het AN als *parametrische* variatie ondersteund. Ik kom later in deze bespreking op de waarde van deze correspondentie voor de juistheid van die theoretische analyse terug. Zeker is Cornips'

onderzoek prijzenswaardig om de intentie de grenzen tussen de verschillende disciplines binnen de taalwetenschap te slechten.

Cornips' onderzoek is ook uitzonderlijk onder de sociolinguïstische onderzoeken naar taalvariatie. Terwijl het leeuwedeel daarvan zich concentreert op fonologische variatie, begeeft het onderhavige onderzoek zich op het moeilijk begaanbare terrein van syntactische variatie. Fonologische variatie is in vergelijking met syntactische relatief makkelijk vast te stellen. Cornips geeft zelf het voorbeeld van het fonologische fenomeen *t-deletie*. De varianten daarvan zijn *t-realiserie* en eventueel *zwakke t-realiserie*, zoals in *kas*, *kast* en *kas-t*. Varianten van een bepaalde syntactische constructie zijn vrij moeilijk aan te wijzen. Net als in de fonologische variatie gaat het om vormvarianten met een identieke betekenis. Semantisch equivalente, syntactische constructies zijn echter zeldzaam. Tussen de meeste constructies bestaat een (subtiel) betekenisverschil. De afwezigheid van semantische equivalentie bemoeilijkt ook het vaststellen van het potentieel: de verzameling omgevingen waarin de varianten op kunnen treden. Ook dat is voor de fonologische variatie aanzienlijk makkelijker. Cornips heeft in haar onderzoek naar syntactische variatie dan ook de nodige problemen gehad bij het vaststellen van de varianten en hun potentieel. Als de semantiek al duidelijk was, dan was het bepalen van het potentieel (te) zeer arbeidsintensief. In een aantal gevallen heeft Cornips dan ook het potentieel gesimplificeerd (*band lek-constructie*) of buiten beschouwing gelaten (*possessieve datief constructie*). Ondanks deze (bijna) onoverkomelijke problemen die onderzoek naar syntactische variatie met zich mee brengt, verdient Cornips' dissertatie zeker waardering als exploratief onderzoek tussen de sociolinguïstische onderzoeken naar taalvariatie.

Die uitzonderlijke positie die Cornips' onderzoek inneemt, geeft echter ook aanleiding tot discussie. Haar analyse van de syntactische variatie binnen het HAN en tussen het HAN en het AN als *parametrische variatie* is wel de controversieelste van dit onderzoek. Twee aspecten daarvan zal ik hieronder bespreken: ten eerste de theoretische analyse zelf, ten tweede haar idee dat sociale spreiding als ondersteuning kan dienen van een theoretische analyse.

In (1)-(5) zijn voorbeelden gegeven van de HAN-constructies die in dit onderzoek centraal staan.

- (1) Ik_i heb de handen_i blauw.
- (2) Ik_i heb de kloven in de handen_i (zitten).
- (3) Ik_i breek de/een been_i.
- (4) Ik was haar_i de handen_i.
- (5) Jan wast hem de auto.

Op grond van twee verschillen analyseert Cornips ze als twee verschillende typen: de *onvervreemdbaar-bezitsconstructie* in (1)-(4) en de *benefactief-constructie* in (5). Het eerste verschil betreft de onvervreemdbaar-bezitsrelatie in

(1)-(4), weergegeven door middel van indices, en de afwezigheid daarvan in (5). Zo zijn *ik* in (1)-(3) en *haar* in (4) onvoorwaardelijk de bezitter van het lichaamsdeel dat door het direct object (DO) wordt uitgedrukt. Noch *Jan*, noch *hem* treedt in (5) verplicht op als de eigenaar van *de auto*. Het tweede verschil tussen beide typen betreft een aspectverschil. Benefactief-constructies drukken verplicht een perfectief aspect uit. Ze kunnen dan ook alleen met een eindpuntbepaling gecombineerd worden en niet met een duratieve bepaling. De onvervreemdbaar-bezitsconstructies kennen deze beperking niet.

(4a) Jan wast haar een uur lang/binnen een uur de handen.

(5a) Jan wast hem *een uur lang/binnen een uur de auto.

Mijn aandacht richt zich omwille van de ruimte voornamelijk op het eerste verschil. Cornips stelt voor deze onvervreemdbaar-bezitsrelatie de volgende theoretische analyse voor. *Bezitter* en *bezit* worden gecoïndexeerd in een bepaalde structurele relatie. Die relatie kan er op grond van (6) niet een zijn tussen een extern argument en een intern argument.

(6) *Hij_i wast de handen_r.

De subjecten uit (1)-(3) zijn dan ook geen extern, maar intern argument. (1a) toont de dieptestructuur (DS) van (1).

(1a) [_{IP} e [_I heb [_{SC} ik [_{SC} de handen blauw]]]]

Voor de aanname van een dergelijke DS wijst Cornips mijns inziens terecht op overeenkomsten met onaccusatieve werkwoorden, die ook geen extern argument selecteren. Cornips analyseert vervolgens de combinatie van de interne argumenten als een (of twee) small clause(s) (SC). Een SC definieert zij op pagina 97 als volgt.

‘Een small clause kan gedefinieerd worden als een constituent die geen enkele werkwoordsvorm bevat maar wel een propositionele betekenis heeft. Dat wil zeggen dat de betekenis van de small clause overeenkomsten met die van een volledige zin vertoont.’

Zo is in (7) de SC *hem lief*te vervangen door een volledige zin.

(7) Ik vind hem lief.

(7a) Ik vind dat hij lief is.

Vertoont de SC *de handen blauw* in (1a) nog overeenkomsten met de SC in (7), bij een aantal andere SC's in (1)-(5) zet ik mijn vraagtekens. Zo bestaat de ruimste SC in (1a) uit de elementen *ik* en *de handen blauw*. In navolging van Ritter & Rosen 1993 analyseert Cornips *de handen blauw* als de ‘kerngebeurtenis’. *hebben* voegt aan die gebeurtenis een nieuwe, slechts zijdelings erbij be-

trokken, participant *ik* toe. Samen met *de handen blauw* vormt het dan een complexe SC. De propositionele betekenis van deze SC zou zo ongeveer luiden als *aan mij zijn de handen blauw*. Dit is echter dezelfde betekenis als die de SC en het predicaat *hebben* tezamen dragen. Mijns inziens is de SC-analyse voor de argumenten *ik* en *de handen blauw* dan ook redundant. Met andere woorden: de analyse van de argumenten als een SC voegt niets toe aan een analyse van hen als twee (aparte) interne argumenten van het predicaat *hebben*.

Ook de SC-analyse in (3a) en (4b) trek ik in twijfel.

(3a) mij het been

(4b) haar de handen

Van zowel (3a) als (4b) is wel een volledige zin te maken, *van mij is het been en van haar zijn de handen*. In tegenstelling tot het voorbeeld in (7) echter zijn deze zinnen niet relevant voor het hoofdpredicaat. Ze functioneren niet als S-argument bij *wassen* of *breken* (beide selecteren zelfs nooit een S-argument), noch als resultaat van het predicaat zoals in een zin als *ik verf het hek groen* het geval is. Deze afhankelijkheid van SC ten aanzien van het hoofdpredicaat lijkt mij een zinvol criterium, omdat anders elke als predicierend te beschrijven verbinding als SC gekarakteriseerd zou moeten worden. Zo zou bijvoorbeeld behalve de SC in (7) ook elke adjectief-nomen-combinatie een SC vertegenwoordigen. Zo'n ruime categorie SC zou voorbijgaan aan alle syntactische verschillen die er tussen die combinaties bestaan.

Niet alleen voor de onvervreemdbaar-bezitsconstructies, ook voor de benefactief-constructies stelt Cornips een SC-analyse voor. In (5) wordt die gevormd door de elementen *hem* en *de auto*. Een motivatie voor deze SC ontbreekt en die lijkt mij ook niet makkelijk te geven. Zo is me de propositionele betekenis van *hem de auto* onduidelijk. De meest voor de hand liggende omschrijving *van hem is de auto* is uitgesloten, omdat de benefactief-constructie nu juist géén bezitsrelatie uitdrukt.

Kortom, de complexe SC in (1), de SC's in (3)-(5) lijken mij theoretisch redundant of stipulatief. Grote gevolgen voor de coïndexatie heeft een afwijzing van de SC-analyse echter niet. Die vindt dan immers plaats, niet tussen het subject en het predicaat van een SC, maar tussen de interne argumenten van het hoofdpredicaat.

In navolging van Vergnaud & Zubizarreta 1992 en Guéron 1985 neemt Cornips aan dat een parametrische eigenschap van het bepaald lidwoord (D) het verschil tussen (1)-(4) en de AN-varianten én tussen (1)-(4) en (5) verklaart. Het verschil tussen de laatste twee is, zoals gezegd, de aan- versus afwezigheid van de onvervreemdbaar-bezitsrelatie. De AN-varianten drukken wel die onvervreemdbaar-bezitsrelatie uit, maar kenmerken zich door hun voorkeur voor een bezittelijk voornaamwoord, waar in het HAN een bepaald lidwoord verschijnt.

(3b) Ik breek mijn been.

(4c) Ik was haar handen.

Het bepaald lidwoord (D) draagt in het HAN de eigenschap [+AGR]. Dat houdt in dat D, op abstract niveau weliswaar, gespecificeerd is voor persoon, geslacht en getal. D in (5) en in de AN-varianten mist deze eigenschap. Hoe nu precies de congruentie in z'n werk gaat, legt Cornips niet expliciet uit. Mijn volgende interpretatie lijkt mij de bedoelde. Omdat D in het HAN persoon, geslacht en getal kan uitdrukken en in het AN niet, kan het bepaald lidwoord wel in (1)-(4) optreden en niet in de AN-varianten. In deze laatste moet dus een ander element optreden dat wel die agreementfeatures draagt, zoals het bezittelijk voornaamwoord.

De agreementfeatures van D, in principe ongespecificeerd, congrueren met de features van het andere interne argument. Zo congrueert bijvoorbeeld *de handen* in (4) met *haar* en treedt *haar* als bezitter van *de handen* op. Cornips kan op deze manier de verplichte aanwezigheid van indirect object (IO) voorspellen. Immers D draagt agreementfeatures die gespecificeerd moeten worden. Dat gebeurt onder coïndexatie met het IO. Omdat de agreementfeatures van bezittelijke voornaamwoorden al gespecificeerd zijn, vindt er geen coïndexatie tussen die en die van een IO plaats. Bezittelijke voornaamwoorden vereisen echter wel een antecedent. In de Generatieve Grammatica wordt die relatie in de zogenoemde *Bindingstheorie* verantwoord. Opvallend genoeg noemt Cornips deze module niet, noch in haar introductie in de Generatieve Grammatica (hoofdstuk 4), noch in de uitwerking van het verschil tussen (1)-(4) en hun AN-varianten.

Mijn interpretatie van de werking van deze parameter [+/-AGR] laat nog een aantal punten onduidelijk. Op de eerste plaats zou je op de plaats van D in de AN-varianten van (1)-(4) een bezittelijk voornaamwoord verwachten. Deze voorspelling komt echter niet altijd overeen met de feiten.

(8) Zij heeft een felrode mond.

(3c) Ik heb een been gebroken.

Cornips laat op pagina 119 zien dat in de onvervreemdbaar-bezitsconstructie in het HAN ook een onbepaald lidwoord kan voorkomen. Volgens haar draagt het onbepaald lidwoord net als het bepaald lidwoord ook de eigenschap [+AGR]. De conclusie moet dan zijn dat ook in het AN het onbepaald lidwoord gespecificeerd is voor persoon, geslacht en getal. Dit verklaart echter nog niet waarom in een constructie als (3d) wel een bezittelijk voornaamwoord kan optreden, terwijl die in (8a) is uitgesloten.

(8a) *Zij heeft haar felrode mond.

(3d) Ik heb mijn been gebroken.

Ook voor de benefactief-constructie roept de eigenschap [+AGR] van D vragen op. Omdat de benefactief-constructie niet een onvervreemdbaar-bezitsrelatie

uitdrukt, draagt D de eigenschap [-AGR]. Echter een bezitsrelatie tussen het IO en DO is niet uitgesloten. De vraag is nu hoe in dat geval coïndexatie plaatsvindt. Deze vraag is des te dwingender omdat het DO in de benefactief-constructie meestal met een bepaald lidwoord optreedt.

(9) Ik was hem_i de auto_i.

Een derde onduidelijkheid betreft de wijze waarop de eigenschap [+AGR] leidt tot bepaalde congruentiefacten. Cornips laat zien dat de interpretatie van het DO afhankelijk is van die van het IO in de onvervreemdbaar-bezitsconstructies. Zo krijgt *nek* een interpretatie als meervoud onder invloed van het meervoudige subject *zij*.

(10) Zij_{mv} hebben de nek_{mv} vies.

Een morfologische markering van dat meervoud is niet mogelijk.

(11) *Zij hebben de nekken vies.

Hiertegenover zet Cornips een AN-variant die een meervoudig direct DO wel toestaat.

(12) Zij hebben vieze nekken.

Cornips noemt echter niet een andere mogelijkheid van het AN om een als enkelvoud gemarkeerd DO toch als meervoud te interpreteren.

(13) Zij_{mv} hebben een vieze nek_{mv}.

(10) - (12) zijn voor Cornips aanleiding tot de aanname van de eigenschap [+AGR] voor D in het HAN. De vraag is dan hoe de AN-variant (13) zonder de eigenschap [+AGR] geïnterpreteerd kan worden. Karakterisering van het onbepaald lidwoord als [+AGR] biedt niet voldoende oplossing. Immers, dan zou, in overeenstemming met (11), ook (12) ongrammaticaal moeten zijn.

Ook het verband tussen het zogenoemde *distributie-effect* en [+AGR] trek ik in twijfel. Dit distributie-effect duidt op de verplichte meervoudige interpretatie van het DO als het verwijst naar een lichaamsdeel waarvan ieder subject aangeduid door het IO er meer dan één heeft. Zo zijn in (14) alle vingernagels van alle subjecten vies.

(14) Zij hebben de vingernagels vies.

De AN-variant staat daarentegen ook interpretaties toe, waarin niet elke vingernagel van elk subject in het predicaat betrokken is.

(15) Zij hebben vieze vingernagels.

Voor dit distributie-effect geldt dezelfde vraag als voor de congruentiefeiten: als [+AGR] het distributie-effect afdwingt, waaruit volgt dan de mogelijke aanwezigheid van dat effect in een taalvariëteit zonder [+AGR]?

Tot slot een vierde punt van kritiek met betrekking tot Cornips' verantwoording van de onvervreemdbaar-bezitsrelatie. Deze onvervreemdbaar-bezitsrelatie is alleen verplicht als het naar een lichaamsdeel verwijst, zo maakt Cornips op pagina 118 duidelijk.

'De *band lek*-constructie (constructies als in (1) EvdH) hoeft echter niet uitsluitend een onvervreemdbaar bezit uit te drukken, dat wil zeggen dat het IO-subject in de *band lek*-constructie niet onvoorwaardelijk als bezitter hoeft op te treden. De *band lek*-constructie refereert aan *vervreemdbaar* bezit indien het direct object niet naar lichaamsdelen, maar naar 'objecten' (...) verwijst'

De analyse van de onvervreemdbaar-bezitsrelatie als parametrisch verschijnsel is mijns inziens inconsistent met deze observatie. Een parameter is de formalisering van een willekeurige eigenschap van taal die niet volgt uit de regels van de Universele Grammatica. In het citaat hierboven is de parametrische eigenschap [+AGR] echter niet meer onafhankelijk, maar is ze onderworpen aan een lexicale conditie. Bovendien doet het beperkte toepassingsgebied van D, namelijk dat van de lichaamsdelen, vermoeden dat er iets anders aan de hand is. Met andere woorden, de lexicale conditie voor de onvervreemdbaar-bezitsrelatie vraagt om een verklaring. Door de onvervreemdbaar-bezitsrelatie als een parametrisch verschijnsel te analyseren, wordt geen verklaring gegeven. Sterker nog, daarmee wordt geïmpliceerd dat een verklaring zelfs niet mogelijk is.

Op het tweede verschil tussen (1)-(4) en (5), het aspectverschil, ga ik hier maar kort in. Cornips analyseert het eveneens als een parametrisch verschil. (5) draagt de eigenschap [+PERF]. In tegenstelling tot de distributie van de eigenschap [+AGR] draagt deze parameter in (1)-(4) niet de tegengestelde waarde van die in (5). De constructies (1)-(4) zijn ongespecificeerd voor de parameter [+/-PERF]. Voor deze parameter is de syntactische variatie dus niet een verschil tussen de min- en de pluswaarde van de parameter, maar tussen de pluswaarde en de afwezigheid van die parameter.

Samengevat, Cornips' theoretische analyse van de syntactische variatie in het HAN dekt niet alle feiten. De eigenschap [+AGR] schiet tekort in het voorspellen van de optionaliteit van de onvervreemdbaar-bezitsconstructie. Taalvariëteiten waarin D de eigenschap [+AGR] draagt, hoeven niet een onvervreemdbaar-bezitsrelatie uit te drukken, zoals in het geval dat het direct object niet verwijst naar een lichaamsdeel. Omgekeerd kunnen taalvariëteiten waarin D de eigenschap [-AGR] draagt, ook een bezitsrelatie uitdrukken. Dit niet-noodzakelijke verband tussen de eigenschap [+AGR] en de onvervreemdbaar-bezitsrelatie trekt mijns inziens dan ook zijn status als parameter in twijfel.

Het tweede punt dat ik in deze bespreking wil aanroeren is Cornips' hypothese dat een afwijkende sociale spreiding van de varianten die door verschillende parameters worden bepaald, de analyse van die varianten als parametrische verschillen ondersteunt.

Het idee dat tot deze hypothese heeft geleid, is, zoals gezegd, gegeven door de parametertheorie. Taalvariëteiten verschillen van elkaar door verschillende parametrische invullingen. Varianten met een verschillende sociale spreiding behoren niet tot dezelfde variëteit en zij moeten dus wel parametrisch van elkaar verschillen.

De vergelijking die Cornips trekt tussen de parameters AGR en PERF en hun sociale spreiding is niet de juiste. In het schema op pagina 232 worden de typen constructies opgesomd met achter hen de onafhankelijke variabelen en de parameter die daarbij in het geding zijn. Voor (1)-(4) is dat de parameter *agreement* en de variabelen *taalachtergrond* en *leeftijd* en voor (5) de parameter *aspect* en de variabele *opleiding/functie*. Zij zet dus in feite de eigenschap [+AGR] tegenover de eigenschap [+PERF]. De parametertheorie voorspelt echter niet verschillende taalvariëteiten op grond van verschillende parameters, maar op grond van verschillende invullingen van een parameter. Dat betekent dus dat niet twee parameters een afwijkende sociale distributie vertonen, maar de pluswaarde versus de minwaarde van één specifieke parameter. Cornips had dan ook moeten kijken naar de sociale spreiding van [+AGR] tegenover [-AGR] en die van [+ PERF] tegenover [- PERF] of nog beter die van de combinatie {[+AGR],[- PERF]} tegenover die van de combinatie {[-AGR],[+ PERF]}. Parameters zijn ten opzichte van elkaar willekeurig. Zo kan de combinatie van twee parameters vier verschillende mogelijke taalvariëteiten voorspellen, zoals in het schema hieronder is te zien, ervan uitgaande dat beide eigenschappen parametrisch zijn.

	+ PERF	- PERF(+/-PERF)
+AGR		(1)-(4)
-AGR	(5)	AN-varianten

Omdat het vak {[+AGR],[+ PERF]} in het schema niet is ingevuld, zou zo'n vergelijking tussen combinaties van eigenschappen tot hetzelfde resultaat leiden als Cornips' vergelijking tussen eigenschappen nu heeft opgeleverd. En die resultaten zijn mager. Het verband tussen de parameters AGR respectievelijk PERF en de onafhankelijke sociale variabelen als taalachtergrond, leeftijd en opleidingsniveau is niet meer dan een tendens. Voor sommige constructies heeft Cornips niet eens een tendens kunnen vinden. Zo gebruiken de proefpersonen met een verschillende taalachtergrond allemaal ongeveer evenveel HAN-constructies. Zo ook blijken de HAN-sprekers uit het onderzoek (de categorie moedertaalsprekers van het HAN die in Heerlen geboren zijn) evenzovele HAN-con-

structies als AN-varianten te realiseren en nauwelijks tussenliggende varianten. Cornips concludeert daaruit dat de waarden van beide parameters in het HAN niet veranderen, maar dat beide taalspecifieke invullingen gerealiseerd kunnen worden. Een andere mogelijke conclusie zou zijn dat de syntactische variatie die Cornips onderzocht heeft niet een *parametrische* variatie is.

Bevestigt de sociale spreiding al niet de analyse van de syntactische variatie als een verschil tussen de parameters PERF en AGR, theoretisch gezien is zo'n verband ook niet zo dwingend als Cornips dat in haar hypothese stelt. Stel nu dat verder onderzoek een afwijkende sociale spreiding van de twee typen HAN-constructies aantoonde, dan is dat een ondersteuning van elke analyse die deze syntactische variatie als een parametrische kenmerkt. Beslist niet meer dan dat. Met andere woorden het ondersteunt niet een specifieke analyse, bijvoorbeeld die van Cornips, omdat er andere analyses mogelijk zijn die dezelfde syntactische variatie met andere parameters verklaren. Voor een ondersteuning van een specifieke analyse is meer evidentie nodig die onder andere aantoonde dat dezelfde parameters ook in andere talen werkzaam zijn. Immers, alleen de invullingen van de parameters zijn taalspecifiek, de parameters zelf niet. De parameters PERF en AGR vragen dan ook om meer argumenten dan de analyse van een aantal HAN-constructies alleen. Voor PERF levert dat al gauw problemen op. De werking ervan in (1)-(4) en in AN-varianten kan bijvoorbeeld al niet aangetoond worden, omdat die varianten in Cornips' analyse niet voor deze parameter gespecificeerd zijn.

Cornips' karakterisering van de verschillen binnen het HAN en tussen het HAN en het AN als parametrische variatie lijkt ook wat al te snel gemaakt. Als parameter komen die eigenschappen voor die niet op enigerlei wijze uit een andere eigenschap van dezelfde variëteit volgen. Cornips kiest intuïtief twee constructies uit die onderling en van het AN verschillen. Die verschillen karakteriseert ze dan als parametrisch zonder de eigenschappen van die constructies met de eigenschappen van de eigen taalvariëteit in verband te brengen. Zonder dus na te gaan of de eigenschappen misschien wél volgen uit de structuur van die taalvariëteiten. Uiteindelijk kan Cornips natuurlijk gelijk hebben dat het de twee parameters PERF en AGR zijn die leiden tot een bepaalde syntactische variatie tussen het HAN en het AN. Echter haar data vormen daarvoor onvoldoende bewijs.

Cornips' onderzoek is een ruim opgezet en zeer arbeidsintensief onderzoek. Het uitvoeren van de experimenten en het analyseren van de data, het literatuuronderzoek in het eerste hoofdstuk moet een halskarwei geweest zijn. Daar komt nog bij dat Cornips zich van twee vakgebieden het niveau van de doctorsgraad heeft moeten eigen maken.

Het meest waardevolle aan dit onderzoek vind ik de poging om twee verschillende disciplines te combineren. Beide disciplines hebben daar wat aan. Theoretische linguïstiek kampt al jaren met de kritiek dat ze zuiver intuïtief en dus onwetenschappelijk te werk gaat. Sociolinguïstiek is voor velen slechts een descriptief onderzoek. Aan een sociolinguïstische ondersteuning van theore-

E. VAN DER HEIJDEN

tische onderscheidingen hebben beide wat, de sociolinguïstiek een verklaring en de theoretische linguïstiek een feit.

Echter het verband tussen beide disciplines ligt mijns inziens gecompliceerder dan dit onderzoek impliceert. Een sociale spreiding van een theoretisch onderscheid bewijst nog niet de specifieke theoretische analyse die tot dat onderscheid heeft geleid. En elk waargenomen verschil tussen taalvariëteiten is nog geen parametrisch verschil.

Emmeken VAN DER HEIJDEN
Vakgroep Nederlands, K.U. Nijmegen